

Till nytta för många

Visst vet vi att forskning inom teknik, medicin och industri ständigt pågår och förbättrar världen och livet för många. Desto mer anonym är frågan om hur vår arbetsmiljö påverkar människors välbefinnande samt företagets och, i förlängningen, även landets ekonomi. Arkitekten och forskaren Alexandra Moore vet mer.

För drygt ett och ett halvt år sedan, en kall februarikväll under pågående möbelmässa, var det stor fest på Stockholms Konserthus. Branschen var samlad i den nästan tusenhövdade publiken när fem av de mest prestigefulla svenska designutmärkelserna skulle delas ut. En av de mest förväntansfulla var Alexandra Moore, inredningsarkitekt, civilekonom och doktorand, som hade sökt Jarl Anderssons stipendium på 250 000 kronor, instiftat 1999 med syftet att främja utvecklingen av visionära idéer och tankar om framtidens arbetsmiljöer. Med en jury som prioriterar att stipendiater har ett brinnande intresse för sitt arbete och att detta ska vara intressant för arkitekter och övriga som arbetar med inredning och komma många till godo.

Och så riktades Konserthusets strålkastare på nys nämnd förväntansfull person och juryn läste upp sin motivering: "Alexandra Moores forskningsprojekt 'Designfaktorer för välbefinnande i arbetsmiljön' belyser ett av vårt samhälles stora nutidsproblem – problematiken kring ohälsa kopplad till våra arbetsplatser. Stipendierådets enhälliga bedömning är att Alexandra Moore med sitt starka engagemang, gränsöverskridande

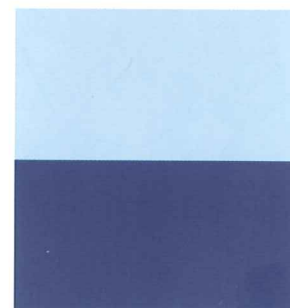
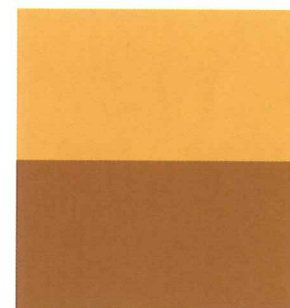
synsätt och sin förankring i forskarvärlden bidrar med ny kunskap för ett friskare och mer energifyllt arbetsliv."

– Det var en stor både ära och lycka, tack vare stipendiet kunde jag fortsätta med mitt projekt. Forskning är en lång och kostsam process och det är tufft att få medel, trots att ämnet borde vara viktigt för så många, säger Alexandra Moore.

Viktigt för anställda som går gladare till jobbet, för företaget vars arbetskraft presterar bättre och faktiskt för hela landets BNP på sikt. Inte minst viktigt i tider av problematiskt höga sjukskrivningstal. Dagens arbetsmiljöforskning handlar sålunda även om produktivitet och ekonomi och dess grundläggande motto skulle kunna vara; hellre kreativ och harmonisk än stressad och utbränd!

KOMBINATIONER AV LJUS, LJUD OCH FÄRG

Det första projektet, som realiserades tack vare Jarl Andersson-stipendiet och är en av många fallstudier i den kommande avhandlingen, gick kortfattat ut på att pröva olika kombinationer av så kallade designfaktorer för att se hur dessa påverkar de anställdas välbefinnande att utföra sitt arbete i deras öppna kontorslandskap. Närmare

Kulörer från den varma respektive kalla färgskalan användes och kombinerades med två olika ljus temperaturer och ljudnivåer i rummet.

bestämt personalen på Telia Soneras kundtjänst i Sverige. Ett stort experiment i verklig miljö som gav mer trovärdiga och realistiska resultat. Verklighetsanknytningen var också projektets styrka och uniktet. Forskningsexperiment sker oftast i lab med uppbyggda, simulerade miljöer.

– Det absolut viktigaste med hela min forskning är att förstå hur graden av välbefinnande och arbetsprestationen påverkas. Hur energi, effektivitet och engagemang kan höjas genom att arbeta med designfaktorer som ljus, ljud och färg. Det handlar om att stimulera fler sinnen och att göra det på rätt sätt, berättar Alexandra Moore.

Hur gick då själva fallstudien till och vilka var hennes slutsatser? Jo, i olika tidsperioder, med pauser emellan, varierade hon miljön i kontorslandskapet med några olika kombinationer av faktorer. Det innebar att medvetet förändra den rumsliga atmosfären genom att en kulör från den varma respektive kalla färgskalan användes och kombinerades med två olika ljustemperaturer och ljudnivåer i rummet. Samtidigt fick personli-

ga föremål vid den egna arbetsplatsen vara kvar respektive togs bort. Efter varje kombination mättes deltagarnas reaktioner med hjälp av en specialkonstruerad enkät, som sedan analyserades och som visade att olika designfaktorer i den fysiska miljön definitivt påverkar välbefinnandet. Färg tycks påverka oss mest både vad gäller välbefinnande och energi och en sidoeffekt visade också att personens placering i rummet var viktig för känslan av delaktighet samt att närvaron av personliga tillhörigheter ökade välbefinnandet. Viktigt var också att kunna vila ögonen på något man tyckte om, t ex utsikt från ett fönster, gröna växter, konst.

FORTSÄTTNING FÖLJER

Men tro nu inte att det bara är att måla en fönstervägg i en varm kulör om man vill höja de anställdas prestationsförmåga. Även om relativt små förändringar kan åstadkomma mycket krävs en djup kunskap om exakt var sambanden mellan designfaktorer och välbefinnande finns. Det gäller att skapa ett styrinstrument som anpassas till varje verksamhet och organisation. Och det tänker Alexandra Moore fortsätta utforska. Men det är ett tidskrävande arbete som hon kombinerar med ett halvtidjobb på Tema Arkitekter, en syssla hon inte vill släppa eftersom branschkontakten är ovärderlig för att hänga med i utvecklingen.

I sina fortsatta fallstudier, på väg mot avhandlingens färdigställande och disputation, hoppas Moore kunna koppla välbefinnandet till både ekonomi och produktivitet samt se det i ett längre perspektiv, med slutsatser som borde intressera de flesta företagsledare. Slutresultatet läggs förhoppningsvis fram inom en snar framtid.

– Allt beror på hur pass bra det går att söka nya forskningspengar, säger den blivande doktorn i arbetsmiljö.

SUSANNE HELGESON

Jarl Anderssons Stipendium är ett samarbete mellan Kinnarps och Akademien för inredningsarkitektur inom Sveriges Arkitekter.

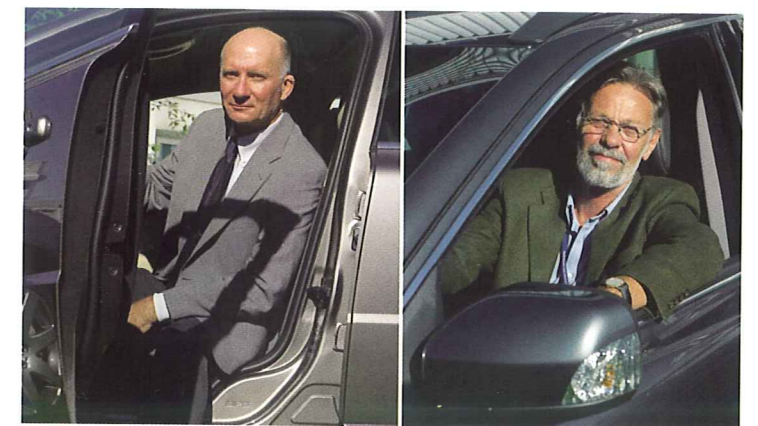

Interiörbild nya S80

Sitt skönt och rätt!

Komfort är en egenskap som ofta tas för given, men som är långt ifrån enkel att åstadkomma. Ordet kommer från franskans confort som betyder förstärkning och tröst. Helt klart en egenskap som förhöjer den totala känslan utöver form, funktion och valda material.

Komfort är också ofta, särskilt när det gäller sittmöbler, starkt förknippat med ergonomi, ett väl utforskat ämne. En av den kände svenske arkitekten och möbelformgivaren Bruno Mattsons livsuppgifter var att hitta den optimala sittkurvan. Till sin hjälp tog han en snöhög i vilken han satte sig bekvämt, ritade av kurvan och återgav den i ett antal olika, somliga mycket kända, stolar och fåtöljer. Ett annat exempel är den brittiske osteopaten Brian McIlwraith som specialiserat sig på bilers ergonomi. I en av sina studier utnämnde han Volvo V70 till vinnare i klassen för bästa sittkomfort i framsätet. Vilket naturligtvis gett Volvo

Lennart Liedberg och Malcolm Resare, Volvo Personvagnar